Број 87. У Новом Саду у недељу 15. априла 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новика у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

На раскршћу.

Читао сам у цењеној нам „Застави“ а и у другим листовима, о укидању потпоре нашим вишим девојачким школама, па ме гроза ухвати, кад замислим наш народ у будућности.

Сваки члан нашег народа, који живи тек у њему, може знати како живи наш народ, како васпитава домаћим васпитањем своју дечицу, каквом их душевном храном напаја, па конзеквентно томе, каква тек будућност чека наш патнички народ?!

Осврнимо се мало по народу нашем, промотримо добро, како материјално стојимо, а како ли душевно оснажени. Погледајмо, колико искрених пријатеља има у народу нашем, који се старају за бољитак народа. Па ето и они пијонири просвете, наши учитељи, морају да клону духом, кад виде, како се ради с њима. Лажни пророци народни бацају се блатом на учитеље, гањају их на сваком кораку.

Па погледајмо какви су нам данас учитељи. За две десетине година у којима изађоше приправници из сомборске препарандије, који су законом прописане, предмауке имали, 3—400 учитеља, колико ли их се истакло у јавности, било у ком правцу; на књизи, у раду, политичким, народним, или баш и на самој школској књижевности. Јелте врло мало? А за што? о томе ћемо други пут.

Какви су данас учитељи?

Какви ће тек бити учитељи? Ко улази данас у препарандију? шегрти тишљери, шнајдери и звонари. Како ће ови и ових рад утецати на народ, а како ће ове дочекати наша мудра интелигенција.

Какве ли ће боже мој тек потоње Српкиње бити, како ли потомство, а како ли ћемо тек ми изгледати пред нашим потомством? Глупаци. Срећа је још што и историја бележи дела појединаца, те ће ваљада и овај нам црни „Саборски Одбор“ да убележи поред имена Јеростратова, да им имена овековечи.

Славни Патронат је затворио врата гимназије наш испред женскиње нам, те ни тамо не могу. Па шта нам преостаје?

Ето наведох све ово, да видите поштовани читаоци, како ми данас изгледамо а како ли ћемо тек у будуће изгледати, поред оваких прилика, које нам стварају сами синови нашега народа а под фирмом искреног народног пријатеља. Срдимо се кад нам који странац нагрди име, а нећемо сами себе да познамо па да видимо какви смо угњетачи свога народа?

На раскршћу смо!

Куда дакле да пођемо?

Шта ли ћемо са женскињем нашим? Како да их одржимо на достојној висини друштвеног наобразбеног напретка? Више девојачке школе нема.

Хоћемо ли у препарандију?

Неће бити учитељица — не треба јој препарандија!

Хоће ли у гимназију?

Славни Патронат је затворио врата гимназије испред женскиња.

Па куда??

Добро би било, да се надлежни боље старају за наш народ и чланове му, да изиђу на сусрет како родитељима, тако и нежном нам полу, женскињи, јер ако не коракнемо напред, ако нам женскиње не буде интелектуално развијене према друштвеним приликама, доћи ће време, да ће нас други јачи и већи народи згазити и нас ће нестати са лица земље.

Оволико рекох! **Чика.**

Политички преглед.

Угарски земаљски сабор. У седници од јуче, петка, продужена је посебна расправа о „Адрији“. Код 26. §. предлаже Пихлер, да се овај измени тако, те да и „Адрија“ плаћа порезу, као и сваки други грађанин. Полоњи тражи, да и држава учествује у подели добити од „Адрије“. Још су за измену говорили Мајор и Бурат а за тим је расправа закључена.

Аустријски државни сабор. У седници од јуче, петка, после решених мањих ствари, подноси прешан предлог Клофак, да се изашље одбор од 38 чланова у ствари сурова поступања са војницима.

Турска и Бугарска. Како из Цариграда јављају на турско бугарској граници подиће турска влада 50 нових стражара и појачаће стражу на граници са два пешадијска батаљона.

Француски министар спољних послова у Петрограду. Немачка и енглеска штампа пишу о бављењу француског министра спољних послова Делкасеа у Петрограду у својој зловољи са неком иронијом. Веле, како је добио велики крст почасне легије руски министар унутарњих послова Сипјагин, и како је Делкасе понео собом у Русију читаву корпу ордена. Па онда веле опет, како је овај пут по француску владу био врло потребан, јер се у Француској већ одавно говорило о неспоразуму и неповерењу Русије према француској влади. Личан и пријатељски састанак Делкасеа са царем, пријатељски пријем и разговор са руском владом, отклониће у француском народу сваку двоумицу и утврдиће положај садање владе.

Из Петрограда јављају да је Делкасе примљен у Царком Селу врло пријатељски од цара и царице и позван је био на доручак, коме је присуствовао и Ламедорф.

Најновији говор немачког цара. На ђачком комерсу у Бону, немачки је цар и опет говорио, и то по својој навици већ. Овом приликом дотакао се тога, како кнежеви завиде владару, народ племству, села градовима и т. д. И зато су многи против градње познатог канала, јер би се вароши онда јако обогатиле и т. д. Нема сумње да је све ово наперено кајвише против аграријеваца. Ал нема сумње ни у томе, да ће овакови говори немачког цара само још више заоштрити узрујаност и већи отпор и заплет изазвати.

Васељенска патријаршија. Натанаило, заступник васељенског патријарха, сазвао је 10. о. м. заједничку седницу оба административна тела васељенске цркве. Седници су присуствовали сви чланови. Објављујући да су отпочели претходни радови за избор новога патријарха, заступник је апеловао на мудрост чланова св. синода и народног савета. Пошто је прочитано тескере министра правде и бујурудну великога везира, којима се утврђује избор заступника, на предлог једренског митрополита Ћирила оба савета донели су одлуку, да се царско отоманској влади

ПОДЛИСТАК.

С ПУТА У СОФИЈУ.

II. Кроз Балкан.

Сомовит на Дунаву, незнатно је село, али услед железнице, која је подигнута прошле године и која преко Плевне везује, у најкраћој линији Софију са Дунавом, то ће село у скоро постати важна трговачка а — и стратегиска тачка. Железница Плевна—Сомовит је још при времена и подигнута је на брзу руку, када је услед букурешког процеса било изгледа, да ће доћи до рата између Бугарске и Румуније. Данас се она дотерује и саобраћај на њој постаје сваким даном све живљи. Цео западни део Бугарске опћи том железницом са Дунавом, са свима трговачким местима на њој, почев од Оршаве па до Никопоља.

Од Сомовита до Плевне путује се од прилике 2 и по сата, разуме се по источњачки, на тенани, јер за нас тамо време још никако није новац, као што је то за грамжљиве Енглезе. У осталом и добро је што се туда брже не иде, бар путници имају времена да разгледају долину, у којој су се биле највеће битке између Руса и Турака, у којој лежи закопано толико наше северне браће Борба око Плевне, у којој се прославио Осман-паша, ни је била пред градом и око њега, већ на читав сат и по даље, у тој долини, којом сада иде железница. На свима околним узвишењима пуно је скромних споменика, који причају о храбрости обе војске, бележе небројене жртве, којима је искупљена независност данашње Бугарске.

Кад се мине Плевна иде се већ старом, сигурном железницом, која везује Софију с Рушчуком, те све постаје удобније, али и губи од своје природне изобилности. До окружног места Враца нема ничег интересантног, што би разгалило путника Мала, прљава села далеко су једно од другог, а на пољанама крај великог броја оваца и гомиле — заборављених па подивљалих коња, појава, како изгледа доста честа на Балканском полуострву.

Страхоте Балканске наступају, почев од Враца, па се протежу све до Софије И они путници, који су већ пролазили Тирол и Швајцарску, мораће продирући кроз ово стење по кад кад очи затворити. Тамо на западу, у сличним кланцима, теши путнике уверење да је све ваљано израчунато, да је железнички материјал довољно испитан. Овде спопадне сваког странца страх при помисли да се налази на једној источњачкој железници, где су трули вагони и неисправне машине врло честа појава. И опет — несреће су ретке.

Железница иде кланцем, који је себи пробила Искра. Подсечено је стење, пробивени су многобројни тунели, па се тако провлачи кроз те ужасне брегове, који су дали назив и целом полуострву. Сваки час се запада у неке недогледности. Доле, дубоко, пенуша се Искра, а горе издигли се врхови балкански, чини се да додирују небо Неколико сантиметара је само далеко пруга од ивице какве грдне бездне, која је чини се, баш гладна и чека људске жртве.

У тим кланцима находи се неколико манастира, који данас служе за летњи одмор богатим Бугарима, који су паметни па не траже страна купатила, већ уживају у лепотама своје сопствене отаџбине. Пре четврт века, још ти су манастири, изгубљени међу стењем, у које се турска војска није лако завлачила, били средишта око којих се је прибирала младеж бугарска жељна слободе. Сам положај манастира, повученост њихова, тврди да је православна вера дуго и дуго имала да издржава највеће олује.

Већ крајем педесетих година јављају се у овим планинама мале устаничке чете, а позније у шесетим и почетком седамдесетих година оне су пуне организованих дружина, које отуд покушавају да пренесу слободњачки покрет у утучену Бугарску. Из Румуније оном истом долином, којом сада врви сваковрсна трговина, кришом се провлачила по каква гомилица одважних младића, докопавала Балкана и огранака његових, па онда зачињала осветнички посао свој. Врло је погрешно, а ипак врло распрострањено мишљење, да су Бугари мирно подносили сва насиља турска, чекали да други дође да их ослободи. И Бугари су имали најпре својих хајдучких а после и национал-

благодари што је брзо решила патријаршку криву. Даље је усвојена одлука о претходним формалностима за избор делегата из парохија цариградске архиепископије. После заједничке седнице оба тела Синод је држао засебну седницу и израдио нацрт окружнице митрополитима васељенске цркве, који се позивају да у року од 40 дана пошљу њихову гласачку листу за избор новога патријарха.

Бугарско-мађедонски одбор. Бугарски софијски суд је тражио, да се окривљени Мађедонци због Михајљано-Фитовског убиства доведу из Румуније у Софију на преслушање и суочење са Сарафовим и његовим друговима. Но на то није пристала румунска влада, а и бугарска влада је увидела, да судац Хрузанов само одуговлачи ствар, те му је ту ствар одузела и предала другом. — Руско „Ново Време“ доноси из разговора једног свог сарадника са Каравеловим председником бугарског министарства међу осталим ово: Каравелов вели, да мађедонско питаље још није зрело за решавање. Стаће оно, вели, још много новаца и крви. Русија је одлучан фактор за исток, али она је заузета сад унутрашњим својим стварима и стварима на далеку истоку. Али има појединих држава, које би да створе немире на Балкану. Врло је повољна перспектива за нову окупацију, али ми не смемо да се упустимо у ову пустоловштину. Главно је за нас, да добро живимо с Русима, која је створила Бугарску и од које зависи наша будућност. Одбор за Мађедонију нека постоји — не маримо, али против незаконитости његова пословања знаћемо да употребимо одлучне мере. Док смо ми на влади, мора се закон поштовати.

Рат између Кине и удружених сила. Све новије вести јављају о новом кретању Кинеза. Француско-немачка експедиција, која је пошла према граници провинције Санзи, наишла је на 25.000 кинеских војника, који се повукоше иза великог зида. — Експедиција која је пошла против Лиуа, стигла је у Чингхинг, но ту није нашла Лиуа, јер се он са својом војском већ пре тога повукао био. Иваслата је нова експедиција против оних разбојничких чета кинеских, које су се упустиле у борбу са енглеском војском и убиле мајора Бровнинга. Те чете упустиле су се у борбу и са овом новом експедицијом. Но касније се морадоше повући у планине. У тој борби погинуло је 6 Енглеза, 2 Јапанца и 1 Француз.

Рат између Енглеске и Транзвала. Из Лиденбурга било је пошло једно одељење енглеске војске у Махадодорп, да се придружи осталој војсци. Но на путу близу Рандфонтена запало је у замку. Испрва се почело борити, али кад погибе major и више војника, остали се предадоше.

Бивши заступник Транзвала у Лондону, који сада живи у Америци, Монталу Вите, позвао је Американце да купе добровољне прилоге за Буре. У том свом позиву вели, да бурска ствар стоји боље но икада, и да Бури имају још доста праха и олова. Они се предати неће и борће се док не извојују своју слободу и независност.

Закерало...

Кад сам ономад пролазио чадоре Барнума и Бајлеја нашао сам се иза два Футожана. Један се само диви и узвикује: ах, ах, ох! а други се сваки час љути и узвикује: — Швиндлери! Ово је којешта!

Пролазимо н. пр. поред кинеских близанаца, а вођа тумачи: — »Изволте видети. Они су срашћени, тврдо срашћени, сваки је за себе жива душа, а опет су једно. Јер што осећа један осећа и други, чему се радује један радује се и други.

— Ох, ох, ох! Чуди се први Футожан.

— Ако нису донели из Америке што друго, нека ми врате новац, једи се други Футожанин. Страшна ми посла! Да ја њима покажем наше близанце, па да се сакрију њихови кинески.

— Какве близанце?

— Па наше новосадске либерале и панчевачке нотабилитете. И они су сваки за себе нешто засебно, а ипак су тврдо срашћени и сачињавају једно. Што једног боле, боле и другог, чему се један радује, радује се и други. Кинески близанци су према њима — шегрти.

Долазимо до неког Ципа. Сав је обрашћен медвеђом длаком, ал има човечији облик. Глава му је тако чудновата, да нико не може да реши: јел он монголске ил малајске ил какве управо расе. Ко је то? Изволте решити ко је то? пита вођа.

— Ох, ох, ох! Чуди се први Футожанин.

— Безобразлук, каже онај други. И још за то траже од нас новце Нек он мени реши шта су и какви су наши Ципови? А у нас је скоро свако Циц Нит му можеш ухватити политичку боју, нит иначе фелу. Нека ту нађу шта смо и какви смо?! А виш ти њих, за што они траже од нас новаца?

Вођа показује Ени Понс, а то је женско, а има браду и бркове.

— Ох, ох, ох! диви се први Футожанин.

— Швиндлери американски! — љути се онај други. — Та овде на овом месту наћи ћу му хиљаду њих, ако не више, који имају браду и бркове, а управо су жене. Гледај ти њих шта они нами показују као реткост.

— Ено га Черлс Трип, који пише ногама!

— Ох, ох, ох! — диви се први Футожанин.

— И наши богме не пишу главом, љути се онај други Футожанин. Да нам је донео из Америке некога, ко пише с главом, па алал му мојих 60 новчића.

Дошли смо до Били Велса. По његовој глави туку великим чекићем као по наковању и разбијају на њој дебело камење. А вођа тумачи: Кост је на овој лубањи дебела $1^1/_2$—2 цола.

— Ох, ох, ох! чуди се први Футожанин!

— Иш не праши! подсмева се други Футожанин. Нека он мени израчуна на цолове, колико је наш образ дебео, јер да чекићем истерујеш из њега румен, не можем га више истерати ..

— Ено га Томасо, који гута игле . . . праве игле, много игала.

— Ох, ох, ох! чуди се први Футожанин.

— Зар и за то да плаћамо, као за неко чудо? љути се други Футожанин. Та море, да он види шта све ми гутамо од угарске владе наопако. . . Да то све згута, што ми, морао би трипут угинути и ако је научио на игле и штрикнодле. Швиндлери Американски.

— Оно је црнац Алфонзо! Пије петролеума, једе фитиљ, па запали на уста као лампу.

— Ох, ох, ох! чуди се први Футожанин.

— Проклети швиндлери! љути се други. Та кад пије петролеума и једе фитиљ, шта ће и постати друго од њега, ако не лампа Неће му ваљда из грла изићи — врба. Зар је то какво чудо. Ал море код нас, унешен новац у клирикално-школски фонд за школе, сабор као глава решио да се издржавају отуд школе а саборски одбор мрдне само увом, он одједаред испадне, да се затварају школе. То је кунст! А ово што нам показују ови Американци нек гледа ко хоће, а не ја . . . — И он лепо побеже у Футог.

Заиста има човек и право! Код нас нема само подузимачког духа! А да ми саставимо наш циркус, па да га однесемо преко мора, имали би Американци шта гледати.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. априлом 1901. ступа „Застава“ у другу овогодишњу четврт а излазиће као и до сада **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овог листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине народне бројеве од петка. Ти бројеви се удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње а на три месеца 1 круна.

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње. 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се преплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе лист се никоме **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, 13. марта 1901.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ.“

Добили смо од г. Јована Ђ. Авакумовића ове редове:

Госп.

Јаши Томићу, главном уреднику »Заставе« у Новом Саду.

У вашем листу од 11. априла ове године, читао сам:

„Други су говорили (а то је говорио нарочито њихов вођа Авакумавић): Октројка није баш згодна форма, али према данашњим приликама може се разумети. Што се тиче Горњег Дома, не може се још рећи: је ли то сретна мисао, али је добро да се проба.“

Не знам и нећу да разбирам, ко вас је тако известио; ну знам и тврдим: да ја нисам говорио онако, како ви износите.

Не сматрајући за потребно, да вам овде

них покрета и штета је што ми Срби обично о њима тако мало знамо, што су нама имена Раковског, Ботева, Левског и других посве незнана.

Када је почела да се гради железница кроз овај огранак Балкана онда су у тим кланцима тек открита нека села, чији становници, готово подивљали, нису никад града видели, нити врлети своје и за један час напуштали. По једна коза, две, састављало је све богатство тих бедника, ипак срећних јер су били уверени, да се ту бар неће са Турчином сусрести. Данас је повише раштрканих села у тим кланцима, и сељаци се баве, крај гајањем коза још и обделавањем конопље. Готово је излишно и истицати, да је све то крајња сиротиња, јер врлети балканске нису ни мало излашне.

Ваља ми још споменути, да је вода на многим местима избушила стење, направила пештере у којима је до пре кратког времена било пуно испосника, а има их по где где и данас. На сат пред Врацом, у једном кршу види се наслагано руком неко камење, направљена као нека врста ћелије — ту и данас живи неки чувени испосник. Сем тога је грдно много водом изрезаног стења, које представља свакојаке слике за које се, разуме се, везују најчудноватије приче народне. Има ту мунарета, цркава, окамењених девојака, заглављених грдних плоча коњских и каквог још чуда.

Балкан је врло интересантна појава и да сам нешто Бугарин изучавао бих га, не са гледишта геолошког и географског, но као једно живо историјско биће. Јер заиста у тим кршевима и кланцима пуно је свакојаких историјских и фолклорских знаменитости, све ври чудноватим догађајима старијих и новијих времена. Идући за Софију пролазио сам га по најлепшој месечини, а враћајући се, по дану, оба пута ми је се показао он величанствен, и вредан најозбиљнијег проучавања. Браћа Бугари са свију страна су ме претрпавали објашњењима и причама, које на жалост не прибележих.

Балкански се огранак овај завршава на сат пред Софијом камо се стиже ако 10 сати у вече, у ствари један сат раније, јер Бугари задржаше источно европско време. На по сата пред Софијом подигосмо се сви и посматрасмо кроз прозоре од вагона тај град, до пре кратког времена скроман и мрачан, а сад осветљен најлепшим електричним сијалицама тако да се човеку чини, е је сав у пламену. И чудновато осећање заузима сваког, који из оних страхота планинских, у којима је као збивена тамна и тужна прошлост бугарског народа, прилази лепом, савременом граду, престоници обновљене државе Борисове. Тамо вам се чини да чујете још узвике устаничких чета, грмљаву пушака, и јаук рањених, а овде пред вама величанствен град са свим савременим удобностима и свим изгледима на лепу будућност — ако буде памети у државника бугарских.

Ж. Б.

саопштавам моје дато мишљење, јер ћете то скоро моћи да чините, баш о оним тачкама које додирујете, — ја вас само молим, да у вашем листу дате места овој исправци од моје стране.

Београд, 13. априла 1901.

С поштовањем

Ј. Ђ. Авакумовић.

*

Доносимо ову изјаву г. Јов. Ђ. Авакумовића, која је као што се види и одвише завијена. Господин Авакумовић тврди, да није говорио онако, како ми изнесмо. Ми то и сами знамо. Јер ми нисмо ни хтели да изнесемо речи тог говора него смо рекли: „Други су говорили (а то је нарочито говорио њихов вођа Авакумовић).“ Види се дакле, да смо хтели у три четир реда, да донесемо смисао неколико говора. А смисао је та, да неки, а нарочито г. Авакумовић и ако су понешто замерили и горњем дому и октројци, ипак нису се одлучно изразили против тога. Спори ли ово г. Авакумовић у својој изјави? Ми држимо да не? Јер би и наче спорио истину.

Г. Авакумовић нас упућује на то, да ћемо скоро моћи да читамо његово мишљење о оним тачкама, које додирујемо. Где? Ми смо у најновијем броју „Вечерњих Новости“ данас већ читали разговор г. Ј. Ђ. Авакумовића са дописником „Revue d' Orient“. Но ако нас на то упућује госп. Авакумовић онда изјављујемо да није о томе реч.

Ми смо у „Застави“ донели шта је г. Авакумовић говорио у двору на конференцији, а оно што је говорио са дописником „Revue d' Orient“-а то се нас не тиче.

Ми смо, и ако писасмо тек неколико реди, ипак сматрали за дужност да истакнемо, како је г. Авакумовић чинио приговоре и против октројке и против горњег дома, али није енергично одбио ни једно ни друго, него је било мало и овако и онако.

То смо тврдили пре, то тврдимо и данас. А сам говор г. Авакумовића нити смо доносили, нити смо хтели да га доносимо, што се јасно види из оно неколико реди. Говор г. Авакумовића у двору био је од прилике исто тако завијен и обазрив као горња његова изјава, но ми смо поред свег тог уверени, да смо том говору ухватили у „Застави“ оба краја и ако у два три реда. Г. Авакумовић у својој изјави није казао ништа и није побио ништа и ако треба да изгледа да је нешто и казао и побио. — Туда се у „Застави“ не може. (Пр. ур. „Заставе“).

Вести из места и са стране.

Биће сабора. Из Будимпеште нам пише један пријатељ: „Овај час сам разговарао с човеком, који близу стоји Селовој влади. Угледни овај човек ми рече, да ће наш српски народни црквени сабор бити зацело сазван још у току ове године. Толико на брзу руку“.

Стеван Војнић и — Сел. Јављају нам из Будимпеште, да се бачки велики жупан, Стеван Војнић, завадио са Селом и напустио свој жупански положај због тога, што Сел намерава да кандидује у Бачкој у појединим изборним срезовима више Срба за посланике за земаљски сабор. Разуме се, да су ти Срби из владине странке. Војнић је међу тим одлучно био противан томе, јер је хтео он да кандидује многе своје пријатеље, разуме се Мађаре и у срезовима, где има много Срба бирача.

Неће да се прими кандидатуре. Будимпештански листови доносе изјаву Десидера Громона, државног секретара, у којој овај изјављује, да неће да се прими кандидатства посланичког у Новоме Саду и ако сматра за част, што му је кандидатство понуђено. Кога ли ће владиновци новосадски Селова кова сад понудити кандидатством?

Деобна парница између Срба и Румуна. Познато је да су темишварски Румуни (у предграђу Фабрици) покренули деобну парницу против ондашње српске црквене православне општине. Румуни су стављали велика потраживања, али су сад коначно одбијени на најновијем суду и осуђени су на плаћање трошкова.

Неће да се жени. Са надлежне стране поричу вести о женидби бугарскога кнеза Фердинанда.

Чега све неће бити? Т. ј. чега све неће бити у нас? Ево бележимо у књижевности српској нов догађај. Добили смо другог Змаја. Ал само како? Нашао се неки господин у Београду, пише „песме“, управо стихове и потписује: — Змај Јован Јовановић — други. Није ли то ново и особито? За овим ће доћи можда Змај Јован Јовановић трећи, па четврти и т. д. Но ако тако пође даље, бојимо се да ће „Змај Јован Јовановић први“ зацело променути своје име.

„Слободоумље“ Стојана Рибарца. Пишу нам из Београда: Овде је из меродавних кругова избила вест, да је међу писмима краља Милана нађено писмо Стојана Рибарца из год. 1894. У том писму честита Рибарац, што је устав од год. 1888. укинут и надовезује, да се само тим начином може радикалној „стоци“ стати на пут. — Чекаћемо потврду ове вести и ако она личи Стојану Рибарцу.

Ослобођен. Пишу нам из Београда: Кад је пре неколико месеци убијен у Крушевцу бивши начелник Миодраг Протић, онда су неки либерали хтели да баце кривицу за то на попа Милића. Врбовали су лажне сведоке и служили се нечувеним незаконитостима. Сад је суд испитао ствар и ослободио оптуженог Милића. Но не само то. Расправа је показала таких подвала, да би се поп Милић увукао у зло, да ово не може остати без даљих последица.

Завера против владаоца Из Вашингтона јављају, да државне власти чине све и сва, да спрече анархисте, које су намериле да изврше атентат на три европска владаоца, те да ови не могу отићи из Уједињених Држава. Државни секретар Хај писмено је известио полицију у Патерзону, Њујорку и у другим варошима о завери и наредио, да се мотри на сумњиве личности и да им се спречи, ако би ови хтеле куда да иду из вароши.

Делкасе код руског цара. Француски министар спољашних послова, Делкасе, отишао је у прошли четвртак са грофом Ламсдорфом из Петрограда у Царскоје Село, где је позват од цара и царице на доручак, на којем је био и гроф Ламсдорф.

Нова Српска Земљорадничка Задруга. У Бодеграју у Славонији основана је нова Српска земљорадничка задруга. Чланови управног одбора јесу г. г. Марко Бороје вић, уједно председник, Гавро Петровић, уједно заменик председника, Љубомир Богоевић, Илија Миљенић и Тошо Марковић, Поверенија је Симеон Ђаковић.

Ужасна експлозија. Из Франкфурта на Мајни јављају, да је у прошли четвртак око 4 сахата после подне била ужасна експлозија у Грисхајму. Експлодирао је казан у хемијској фабрици електрона. Ватрогасци су из Мајне отишли на лице места, али је крај свега тога пламен захватио и село Шванхајм с оне стране Мајне. При експлозији је погинуло и ранило се око 140 особа. Пожар се јако шири и бојати се, да ће експлодирати и други велики казан. До сад је експлодирало три казана. Мисли се, да је експлозија наступила из одељења, где се прави бездимни барут.

О мировини чиновника новчаних завода. Поводом покренутог питања за осигурање мировине чиновника наших новчаних завода — и ја потписујем све што је до данас у тој ствари речено, јер сам и сам члан једног мировинског друштва, те познајем прилике у којима је друштво основано, познајем услове који чиновницима осигуравају мировину у ширем смислу. Ја ћу овде примера ради изнети о овоме друштву шта знам да би и нами користило при стварању мировинске установе.

Реч је о мировинском друштву приватних чиновника у Будимпешти. Ово друштво су основали угледни трговци, индустријалци и претставници новчаних завода године 1894. у Будимпешти. Друштво има своје оснивача са 1000 круна чланарине и помагаче са 100 круна члан. Редовни чланови плаћају $7^1/_2$ % са 20 % повишице, ако је члан прешао 35. годину. Мировинска свота може бити 800 – 5000 круна. Крајем 1894. године било је 598 редовних чланова, а крајем 1900. године 1419 редовних чланова из реда свих могућих приватних званичника са 1,483.300 круна активног имања, од које своте су редовни чланови уплатили 1,163.000 круна, а оснивачи, помагачи и многи добротвори дадоше 320.300 круна. Подпуна мировина се постизава за 40 година; али на 10 година чланства може члан ићи у мир са 40 %, и сваке године са 2 % годишње повишице мировине, ово важи и за удовицу, а деца која остану малолетна без родитеља, примају од друштва до 18. године по 240 круна. У овоме друштву једва ако има 10 Срба, и по томе се види у коликој је мери свест за мировину развијена поред свега тога, што баш многи наши новчани заводи немају ни потуре за мировину.

Из наведенога се види колико повољности пружа једна суврмена мировинска установа са обилатом помоћу својих добротвора. — Може ли се у нас саразмерно таково шта постићи?

С. Р. књиговођа.

Хајдук-Вељкова пушка. У селу Брежанима округа пожаревачког код Миљка Адамовића, члана општ. суда, налази се дуга шара пушка хајдук Вељкова. Цев пушчана сва је искићена сребрним гранчицама, а дуга је 120 сантиметара. Наш музеј ваљало би да откупи ову драгоцену пушку.

Касапљење Хришћана. Из Њујорка јављају, да су Индијанци напали на један католички манастир у Марањону (у Бразилији, јужна Америка). Индијанци су том прилиом убили четири калуђера, седам калуђерица и више стотина деце. Манастир овај постоји у усамљеном крају од године 1896. — У Цариград су опет стигле вести из Мосула, да је један курдистански вођ по имену Решид Беј ових дана у Тијари у вилајету Мосулу убио петнаест хришћана и отео им њихова стада.

Бечке племићке у корист католиштва. Посред оне борбе у Аустрији против католиштва а са лозинком: Кидајмо с Римом! дигле се и бечке племићке да бране католиштво. Ово је већ по други пут за ово неколико дана, да се искупе у већем броју, те онда све заједно иду из једне католичке цркве и другу, где под вођством језуита гласно читају молитве у корист католиштва. Њихова појава по улица у таком броју изазива без сумње пажњу. Нарочито кад се узме у обзир да су то све имућне угледније племићке, које умеју и имају да се укусно и лепо обуку. Хоће ли што овим својим демонстрацијама припомоћи католиштву у то сумњамо.

Време. Очекивати је топло, а местимице, у југозападним крајевима облачно и кишовито време.

Вода. Дунав опада почевши од Пеште па до Новог Сада. Драва и Сава опадају. Тиса опада до Чонграда, а одатле по мало расте.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 14. априла.

Будимпешта. (Саборски извештај.) Продужена је дебата о Адрији. Говорио Раковски. Министар председник пориче оно што је говорио посланик Мајер у ствари партијске касе либералне странке, т. ј. да ће Адрија дати тој каси новаца за изборе.

Будимпешта. Познати психијатер универзитетски професор Лауфенауер, умр'о напрасно од капље у срцу.

Берлин. Влада се тужи на дотичну комисију, што одуговлачи са законским предлозима о каналима.

Франкфурт. Железнички саобраћај са Грисхајмом обустављен. Народ је отуда дошао овамо у очајну положају. Мртвих има до сад 15 и 60 тешко рањених, који су овде у болници.

Трговина.

НОВИ САД, 14. априла 1901. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·——20 н. Пшеница средња фор. 7·——— н. Пшеница лакша роба фор. 6·80—90 н. Наполица ф. 6·—— н. Јечам нови ф. 6·50—80 н. Зоб фор. 6·30—50 новч. Кукуруз у зрну нови фор. 5.10 н. нови у клипови ф. —·—.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пањена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—32 нов.	живе мере
„ средњи . .	29—30 нов.	
„ лаки . . .	27—28 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	28—31 нов.	по клгр.
Јагњци	5—12 фор	по пару.
Овци .	——— фор.	по пару.

Стање воде под Новим Садом.

13. априла било је	4·96 мет.
14 априла било је	4·98 мет.

БЕЧ, 23. априла по рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10031 к., дошло је 3846 к. млађе врсте, 5384 к. угојених мађ. соја. — Свега 9230 к. дотерано.

Трговина је била живља.

Продавало се:

Прима роба	84 – 86 пот.	изнимно 88 пот.
Средња „	76—82 „	
Сремска „	78—82 „	
Назимад „	62 – 80 „	

Цена је сланини 94—— кр.

„ „ масти 102—— кр. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5598 комада, од којих беше 4654 угојених и 944 комада мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима —	67—82 пот.
Слабије — — —	61—76 „
Мађареке прима —	62—67 „
Средње — — —	44—56 „
Бикови немачки прима	59—66 „
Бикови немачи слабији	42—60 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

✝

Родбини, пријатељима и познаницима јављам, да својој милој и никад незаборављеној супрузи

СМИЉИ

дајем у суботу 21. априла (4. маја) о. г. у 11 часова по подне

ГОДИШЊИ ПАРАСТОС.

У Омољици, 13. априла 1901. год.

Јереј Светозар Влашкалић
парох.

208

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Свима пријатељима, који нам својим изјавама саучешћа донекле ублажише тугу за нигда незаборављеним нашим

ВЛАДОМ

нека је овим изречена најтоплија благодарност. Нека је хвала пречасној г. г. Ђорђу Павковићу ђакону и Марку Павловићу свештенику, који нам милог покојника опојаше. Даље нека је хвала свима ученицима и ученицама српске учитељске школе сомборске, који на одар некадањег им друга венац положише и који га до вечне му куће отпратише.

Особита хвала нека је г. Данилу Вишковићу, који је покојника у болести му често похађао, те му тиме сношење несретне болести олакшавао.

У Фелдварцу 9. априла 1901.

У име ожалошћене породице:
Душан Гуцуња
учитељ.

206

ОГЛАСИ.

Тражи се машиниста.

За моју вршаћу машину тражим машиниста, који ће ми уједно бити и компањон.

Поближе услове даје власник.

Владислав Стојановић,
поштин. економ у Митровици.

195 3—3

Хемијски завод краљ. угарског универзитета:

Kristály

Планински извор

СВ. ЛУКИНОГ КУПАТИЛА
У БУДИМПЕШТИ

јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и ресторацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:
У ТРГОВИНАМА Г. Г.
Стојановића и Радовановића, Браће Вагнера, Д. Коде и З. Арсенића. 628 40—

Од више стотина приповнатих лекара препоручена.

Најукуснија и најјефтинија минерална вода.

Рихтеров Anker-Pain-Expeller
Liniment. Capsici compos.

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 30 година као поуздан лек против **костобоље, реуме и назеба** употребљава.

ОПОМЕНА. Због подражавања, које мање вреде, треба при куповању пазити на заштитну марку „Ленгер“ и на фирму „**Richter**“. — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 кр. може се у свима апотекама добити. Главно стовариште кед: Јосифа пл. Терека апотекара у Будимпешти.

F. Ad. Richter & Cie., k. u. k. Hofl.
645 20 28 **Rudolstadt.**

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

ТОШЕ АРСЕНИЈЕВИЋА

у ПАНЧЕВУ

потребује једног помоћника, који може одма у радњу ступити.

202 2—2

Зашто толика подражавања?
Зато, што је прави Ајзенштетеров

Linoleum Fussboden Email

са регистрованом заштитном марком „Eiserner Ritter“ најбољи и најдуготрајнији лак за мазање меког **патоса** и **кухињског намештаја.**

Registrirte

Ајзенштетеров Линолеум емаил за патос

суши се за један сат, имаде ванредан сјај и до сад ненадмашиму трајност.

Услед велике проће, налази се у трговинама под разним именима подражавања без икакве вредности, те *треба сваки изрично да тражи* **само** *Ајзенштетеров*

ЛИНОЛЕУМ ЕМАЈЛ
ЗА ПАТОС

Schutzmarke „Eiserner Ritter“

са регистрованом марком: „Eiserner Ritter“.

Lack- und Farbenfabrik
Gebrüder Eisenstädter

Главно стовариште у Новом Саду код:
Стојановића и Радовановића.

145 5—16

ПРИМАЊЕ ГОСТИОНЕ

Част ми је поштованој публици из Новог Сада и околине јавити, да сам се из Вуковара доселио и да ћу од 1. маја п. р. т. г. примити у своје руке

Гостиону „Беле Лађе“.

За добру кујну и ваљана природна пића постараћу се тако, да своје поштоване госте у сваком погледу задовољим. За тачну послугу јамчим.

Примам, како ван куће тако и у рештарацији, који се желе на кост претплатити, уз умерену цену.

Молећи најучтивије поштовану публику за што многобројнију посету, јесам са особитим поштовањем

У Новом Саду 14. (27.) априла 1901.

Геза Хорват
гостионичар.

207 1—2

ОБЈАВА.

Овим се до општег знања ставља, пошто је високо **кр. уг. финансијско министарство** по својим контролним органима ревизију срећака I. класе кр. уг. повлашћене класне лутрије **(осме лутрије)** обавило, да су срећке главним колектерима на распродају предате. Од високог **кр. уг. министарства финансије** одобрени план за извлачење, овим се износи на јавност:

ПЛАН

КРАЉЕВСКЕ УГАРСКЕ ПОВЛАШЋЕНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ. ■ Осма лутрија. ■

100.000 СРЕЋАКА — 50.000 ДОБИТАКА.

Прва класа.
Улог 12 круна.
Извлачење: 22. и 23. маја 1901.

Добитци			Круна
1	од		60000
1	„		20000
1	„		10000
1	„		5000
3	по	2000	6000
5	„	1000	5000
8	„	500	4000
30	„	300	9000
50	„	100	5000
2900	„	40	116000
3000 добитака кр.			240000

Друга класа.
Улог 20 круна.
Извлачење: 19. и 20. јуна 1901.

Добитци			Круна
1	од		70000
1	„		25000
1	„		10000
1	„		5000
3	по	3000	9000
5	„	2000	10000
8	„	1000	8000
20	„	500	10000
60	„	300	18000
3900	„	80	312000
4000 добитака кр.			477000

Трећа класа.
Улог 32 круне.
Извлачење: 16., 17. и 18. јула 1901.

Добитци			Круна
1	од		80000
1	„		30000
1	„		20000
1	„		15000
3	по	10000	30000
5	„	5000	25000
8	„	2000	16000
10	„	1000	10000
70	„	500	35000
4900	„	130	637000
5000 добитака кр			898000

Четврта класа.
Улог 40 круна.
Извлачење: 13. и 14. августа 1901. године.

Добитци			*Круна*
1	од		90000
1	„		30000
1	„		20000
1	„		15000
3	по	10000	30000
5	„	5000	25000
8	„	2000	16000
10	„	1000	10000
70	„	500	35000
3900	„	170	663000
4000 добитака			круна 954000

Пета класа.
Улог 32 круне.
Извлачење: 4. и 5. септембра 1901. године.

Добитци			*Круна*
1	од		100000
1	„		30000
1	„		20000
1	„		15000
3	по	10000	30000
5	„	5000	25000
8	„	2000	16000
10	„	1000	10000
70	„	500	35000
3900	„	200	780000
4000 добитака			круна 1061000

Шеста класа.
Улог 24 круне.
Извлачење: од 25. септембра до 22. октобра 1901. год.

НАЈВЕЋИ ДОБИТАК
У НАЈСРЕЋНИЈЕМ СЛУЧАЈУ
КРУНА
1,000.000
(Један милијун).

Од ових 480 згодитака последњи извучени добија премију.	1	премија	круна	600000	600000
	1	„	„	400000	400000
	1	„	„	200000	200000
	1	„	„	100000	100000
	1	„	„	60000	60000
	1	„	„	40000	40000
	2	„	„	30000	60000
	3	„	„	20000	60000
	20	„	„	10000	200000
	50	„	„	5000	250000
	400	„	„	2000	800000
	720	„	„	1000	720000
	1000	„	„	500	500000
	27800	„	„	200	5560000
	30000 добитака и премија			круна	9550000

За извлачење I. класе, које ће се **22. и 23. маја** о. г. у присуству кр. угар. контролне власти и у присуству кр. јавног бележника у дворани за вучење (VI., Eskütér, улазак Duna-utcza) јавно обавити, могу се добити срећке код свију колектера краљ. угар. повлашћене класне лутрије.

Будимпешта, 21. априла 1901.

186 1—1

УПРАВА
краљ. угар. повлашћене лутрије: Лоњаји. Хазаи.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.